

Provincie Noord-Brabant

Arbeidsmarktanalyse HCA Noord-Brabant

Factsheetrapportage sector HTSM

De provincie Noord-Brabant heeft door Etil het onderzoek 'Arbeidsmarktanalyse HCA Noord-Brabant' laten uitvoeren. Om het menselijk kapitaal in de regio te behouden en te vergroten wil de Provincie Noord-Brabant samen met regionale stakeholders tot een actieagenda Human Capital komen. Met behulp van dit onderzoek naar waar het knelt, wat er al wordt gedaan en wat er wel en niet werkt wordt de Provincie ondersteund bij de ontmoetingen met de regionale stakeholders waarmee een basis gevormd kan worden voor aanvullende acties.

In het onderzoek staan negen door de provincie Noord-Brabant vastgestelde sectoren centraal: de zes Brabantse topclusters en drie aanpalende sectoren:

- High Tech Systems en Materialen (HTSM)
- Zorg
- Life sciences en Medische Technologie
- Bouw
- Maintenance
- Onderwijs
- Agrofood
- Logistiek
- Biobased economie

Naast het hoofdrapport is er per sector een factsheetrapportage opgesteld waarin een meer cijfermatig beeld wordt gegeven van de negen prioritaire sectoren. In de factsheetrapportages zijn gegevens opgenomen over vestigingen, werkgelegenheid, kenmerken van de werkzame personen, huidige en toekomstige arbeidsmarktspanning. De voorliggende factsheetrapportage is samengesteld voor de sector HTSM.

Afbakening sector HTSM

SBI	SBI-2008 beschrijving	SBI	SBI-2008 beschrijving	SBI	SBI-2008 beschrijving
2016	Vervaardiging van kunststof in primaire vorm	2910	Vervaardiging van auto's	9512	Reparatie van communicatieapparatuur
2059	Vervaardiging van overige chemische producten n.e.g.	2920	Carrosseriebouw; vervaardiging van aanhangwagens en opleggers	9521	Reparatie van consumentenelektronica (geen computers)
2060	Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	29201	Carrosseriebouw	9522	Reparatie van elektrische huishoudelijke apparaten
2211	Vervaardiging van rubberbanden en loopvlakvernieuwing	29202	Vervaardiging van aanhangwagens en opleggers	29201	Carrosseriebouw
2219	Vervaardiging van producten van rubber (geen banden)	2931	Vervaardiging van elektrische en elektronische onderdelen	29202	Vervaardiging van aanhangwagens en opleggers
2221	Vervaardiging v. platen, folie, buizen, profielen v. kunststof	2932	Vervaardiging v. niet-elektrische, -elektronische onderdelen	33121	Reparatie en onderhoud van machines voor algemeen gebruik
2222	Vervaardiging van verpakkingsmiddelen van kunststof	3020	Vervaardiging van rollend spoor- en tramwagematerieel	33122	Reparatie en onderhoud v. pneumatisch/elektrisch gereedschap
2223	Vervaardiging van kunststofproducten voor de bouw	3030	Vervaardiging van vliegtuigen en onderdelen daarvoor	33123	Reparatie en onderhoud van machines (specifieke bedrijfstak)
2229	Vervaardiging van overige producten van kunststof	3040	Vervaardiging van militaire gevechtvoertuigen	33221	Installatie van machines voor algemeen gebruik
2511	Vervaardiging van metalen constructiewerken en delen daarvan	3091	Vervaardiging van motor- en bromfietsen	33222	Installatie van pneumatisch en elektrisch gereedschap
2529	Vervaardiging van metalen tanks en reservoirs	3092	Vervaardiging van fietsen en invalidenwagens	46432	Groothandel in elektrische huishoudelijke apparatuur
2550	Smeden, persen, stampen en profielwalsen van metaal	3099	Vervaardiging van overige transportmiddelen n.e.g.	46433	Groothandel in audio- en video-apparatuur
2561	Oppervlaktebehandeling en bekleding van metaal	3312	Reparatie en onderhoud van machines	46434	Groothandel in fotografische artikelen
2562	Algemene metaalbewerking	3317	Reparatie en onderhoud van overige transportmiddelen	46435	Groothandel in beeld- en geluidsdragers
2573	Vervaardiging van gereedschap	3321	Installatie van ketels en tanks	46436	Groothandel in optische artikelen
2593	Vervaardiging van artikelen van draad en van kettingen	3322	Installatie van industriële machines	46681	Groothandel in machines voor de grafische industrie
2594	Vervaardiging van bouten, schroeven en moeren	33221	Installatie van machines voor algemeen gebruik	46691	Groothandel in intern transportmaterieel
2599	Vervaardiging van overige producten van metaal n.e.g.	33222	Installatie van pneumatisch en elektrisch gereedschap	46692	Groothandel in machines en apparaten voor de warmte-, koel-
2611	Vervaardiging van elektronische componenten	33223	Installatie van machines voor een specifieke bedrijfstak	46693	Groothandel in verbrandingsmotoren, pompen en compressoren
2612	Vervaardiging van elektronische printplaten	3323	Installatie van elektronische en optische apparatuur	46694	Groothandel in appendages, technische toebehoren e.d.
2620	Vervaardiging van computers en randapparatuur	3324	Installatie van elektrische apparatuur	46695	Groothandel in meet- en regelapparaten
2630	Vervaardiging van communicatieapparatuur	3329	Installatie van overige toebehoren	71202	Keuring en controle van machines, apparaten en materialen
2640	Vervaardiging van consumentenelektronica	4651	Groothandel in computers, randapparatuur en software	71203	Overige keuring en controle
2651	Vervaardiging van meet-, regel-, navigatie- en controleapp.	4652	Groothandel in elektronische en telecommunicatieapparatuur	72113	Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk overig
2652	Vervaardiging van uurwerken	4663	Groothandel in machines voor de bouw	72192	Technisch speur- en ontwikkelingswerk
2660	Vervaardiging van bestralingsapparatuur e.d.	4664	Groothandel in machines voor de textielindustrie	72199	Overig natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk
2670	Vervaardiging van optische instrumenten en apparatuur	4666	Groothandel in kantoormachines (geen computers)		
2680	Vervaardiging van informatiedragers	4668	Groothandel in machines voor de grafische en voedings- en genotmiddelenindustrie		
2711	Vervaardiging van elektromotoren, elektrische generatoren	46681	Groothandel in machines voor de grafische industrie		
2712	Vervaardiging van schakel- en verdeelinrichtingen	46682	Groothandel in mach. voor de voedings- en genotmiddelenindustrie		
2720	Vervaardiging van batterijen en accumulatoren	4669	Groothandel in overige machines, apparaten en toebehoren voor industrie en handel		
2751	Vervaardiging van elektrische huishoudapparaten	46691	Groothandel in intern transportmaterieel		
2811	Vervaardiging van motoren, turbines (niet voor vliegtuigen)	46692	Groothandel in machines en apparaten voor de warmte-, koel-		
2812	Vervaardiging van hydraulische apparatuur	46693	Groothandel in verbrandingsmotoren, pompen en compressoren		
2813	Vervaardiging van niet-hydraulische pompen en compressoren	46694	Groothandel in appendages, technische toebehoren e.d.		
2814	Vervaardiging van appendages	46695	Groothandel in meet- en regelapparaten		
2815	Vervaardiging van tandwielen, lagers e.d.	46696	Groothandel in emballage		
2821	Vervaardiging van industriële ovens en branders	46697	Groothandel in scheepsbenodigdheden en visserij-artikelen		
2822	Vervaardiging van hijs-, hef- en transportwerktuigen	46699	Groothandel in overige machines, apparaten en toebehoren		
2823	Vervaardiging van kantoormachines en -apparatuur	6201	Ontwikkelen, produceren en uitgeven van software		
2824	Vervaardiging van pneumatisch en elektrisch handgereedschap	6202	Adviesing op het gebied van informatietechnologie		
2825	Vervaardiging v. machines, app. voor industriële koeling	6203	Beheer van computerfaciliteiten		
2829	Vervaardiging van overige machines en apparaten	6209	Overige dienstverlenende activiteiten op het gebied van info		
2830	Vervaardiging van machines, werktuigen voor land- en bosbouw	7211	Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk		
2841	Vervaardiging v. gereedschapswerktuigen voor metaalbewerking	72111	Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk (agrarisch)		
2849	Vervaardiging v. gereedschapswerktuigen niet voor metaalbewerking.	72112	Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk (medisch/farmaceu)		
2891	Vervaardiging van machines voor de metallurgie	72113	Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk overig		
2892	Vervaardiging v. machines voor de bouw en winning v. delfstofwinning	7219	Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk (niet biotechnologisch)		
2893	Vervaardiging van machines voor de productie van v&g.	72191	Speur- en ontwikkelingswerk, landbouw en visserij		
2894	Vervaardiging v. machines voor de prod. van textiel, kleding	72192	Technisch speur- en ontwikkelingswerk		
2895	Vervaardiging van machines voor de productie van papier	72193	Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van gezondheid		
2896	Vervaardiging v. machines voor de kunststof- en rubberindustrie	72199	Overig natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk		
2899	Vervaardiging van overige machines, apparaten en werktuigen	9511	Reparatie van computers en randapparatuur		

Werkgelegenheid (aantal werkzame personen), sector HTSM

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Noord-Brabant	144.312	140.076	147.330	146.059	146.379	150.622	153.566	156.728	162.166
Helmond-de Peel	9.842	9.649	10.077	10.242	10.171	10.260	10.274	10.707	10.913
Midden-Brabant	19.825	19.406	18.720	18.735	18.734	18.950	19.734	20.370	20.989
Noordoost-Brabant	29.009	27.863	28.089	28.424	28.607	29.857	30.077	30.715	31.098
West-Brabant	31.968	31.294	32.328	32.128	32.513	32.214	33.049	33.164	34.158
Zuidoost-Brabant	53.668	51.864	58.116	56.530	56.354	59.341	60.432	61.772	65.008

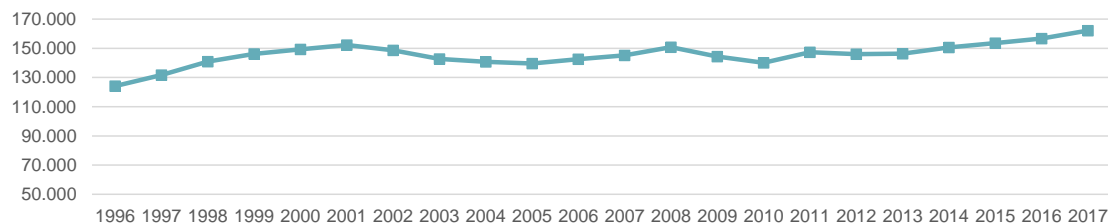
Bron: LISA, Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Jaarlijkse procentuele ontwikkeling van de werkgelegenheid (aantal werkzame personen), sector HTSM

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Noord-Brabant	-4,3%	-2,9%	5,2%	-0,9%	0,2%	2,9%	2,0%	2,1%	3,5%
Helmond-de Peel	-4,0%	-2,0%	4,4%	1,6%	-0,7%	0,9%	0,1%	4,2%	1,9%
Midden-Brabant	-4,3%	-2,1%	-3,5%	0,1%	0,0%	1,2%	4,1%	3,2%	3,0%
Noordoost-Brabant	-3,0%	-4,0%	0,8%	1,2%	0,6%	4,4%	0,7%	2,1%	1,2%
West-Brabant	-5,3%	-2,1%	3,3%	-0,6%	1,2%	-0,9%	2,6%	0,3%	3,0%
Zuidoost-Brabant	-4,4%	-3,4%	12,1%	-2,7%	-0,3%	5,3%	1,8%	2,2%	5,2%

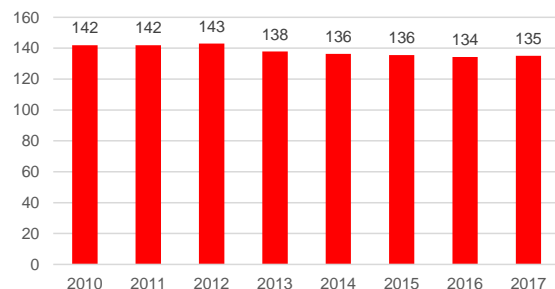
Bron: LISA, Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Ontwikkeling werkgelegenheid (aantal werkzame personen), sector HTSM, provincie Noord-Brabant

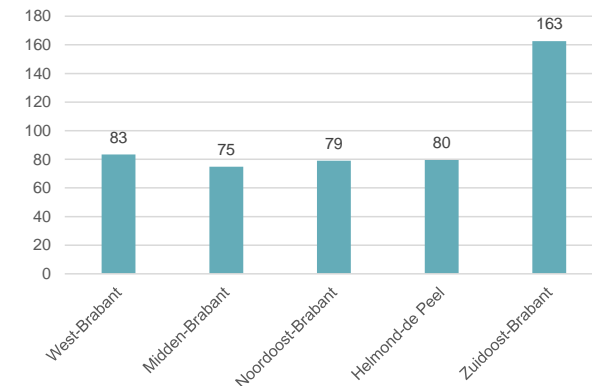
Bron: LISA, Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Specialisatiegraad, sector HTSM, provincie Noord-Brabant (ten opzichte van Nederland)

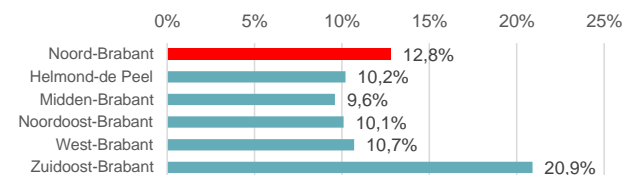

Bron: LISA, Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Specialisatiegraad, sector HTSM, arbeidsmarktregio's Noord-Brabant (ten opzichte van provincie Noord-Brabant), 2017

Aandeel van de totale werkgelegenheid (aantal werkzame personen), 2017

Bron: LISA, Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Werkgelegenheid

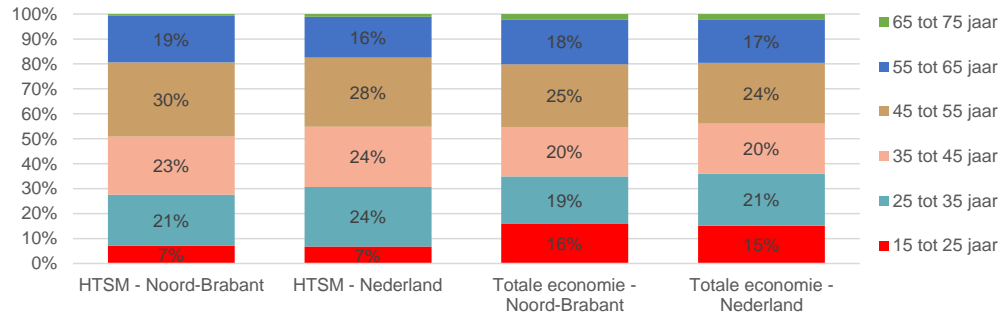
- De sector HTSM heeft in 2017 een werkgelegenheidsomvang van ongeveer 162.166 arbeidsplaatsen. De sector HTSM kent een fluctuerende werkgelegenheidsomvang met drie dieptepunten in 2003, in 2009 en in 2012. Het piekmoment in 1998 is niet meer bereikt, maar de werkgelegenheidsomvang zit de laatste jaren (sinds 2013) weer in de lift met een gemiddelde toename van 2,1%.
- De trend in de werkgelegenheidsontwikkeling in de afgelopen drie jaar in de Brabantse arbeidsmarktregio's is redelijk vergelijkbaar. Zuidoost-Brabant kent zowel in 2014 als in 2017 een hoge werkgelegenheidsomvang in de sector HTSM, nadat de regio in 2012 en 2013 nog een negatieve werkgelegenheidsontwikkeling kende. De arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant kent een piekmoment in 2014, maar is de enige regio die over de afgelopen 5 jaar een positieve werkgelegenheidsomvang toont. Sinds 2014 kent Midden-Brabant een stabiele positieve werkgelegenheidsomvang.

Specialisatie

de specialisatiegraad toont of de sector in een regio een meer of minder dan gemiddeld werkgelegenheidsaandeel heeft. Is het regionale aandeel lager dan het nationale aandeel dan is de score lager dan 100 (ondervertegenwoordiging) en bij een hoger aandeel in de regio is de specialisatiegraad hoger dan 100 (oververtegenwoordiging).

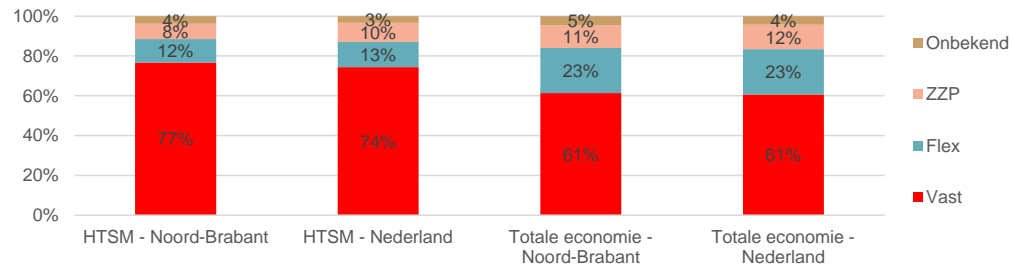
- De sector HTSM komt t.o.v. Nederland relatief sterk voor in Noord-Brabant. In 2017 is het werkgelegenheidsaandeel van de sector HTSM 6,3% (uitgedrukt in werkzame personen) in Noord-Brabant, terwijl dit aandeel 4,3% in Nederland is. De specialisatiegraad is dan ook hoog in Noord-Brabant.
- Vergelijken we de Brabantse regio's met elkaar dan valt op dat de specialisatiegraad relatief groot is in Zuidoost-Brabant. Voor de andere arbeidsmarktregio's is de specialisatiegraad lager t.o.v. Noord-Brabant.

Verdeling werkzame personen naar leeftijd, sector HTSM en totale economie, Noord-Brabant en Nederland, 2017

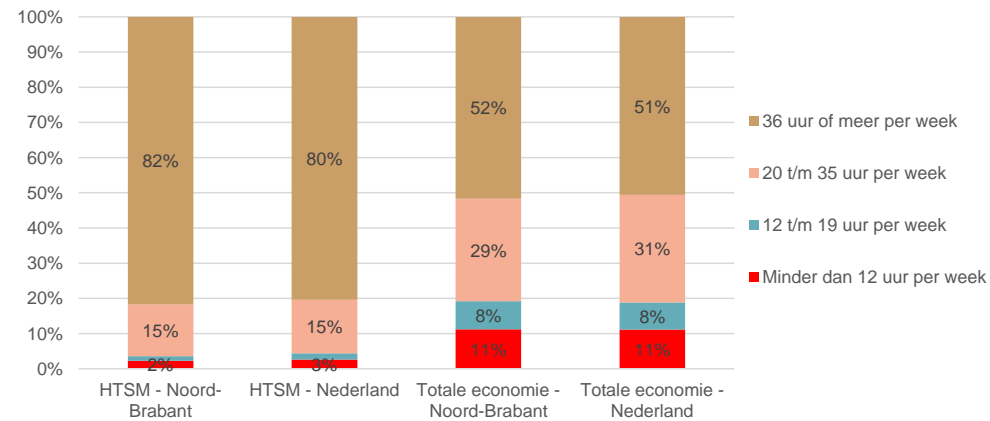
Bron: CBS (EBB), bewerking Etil

Verdeling werkzame personen naar type contractvorm, sector HTSM en totale economie, Noord-Brabant en Nederland, 2017

Bron: CBS (EBB), bewerking Etil

Verdeling werkzame personen naar omvang dienstverband in uren, sector HTSM en totale economie, Noord-Brabant en Nederland, 2017

Bron: CBS (EBB), bewerking Etil

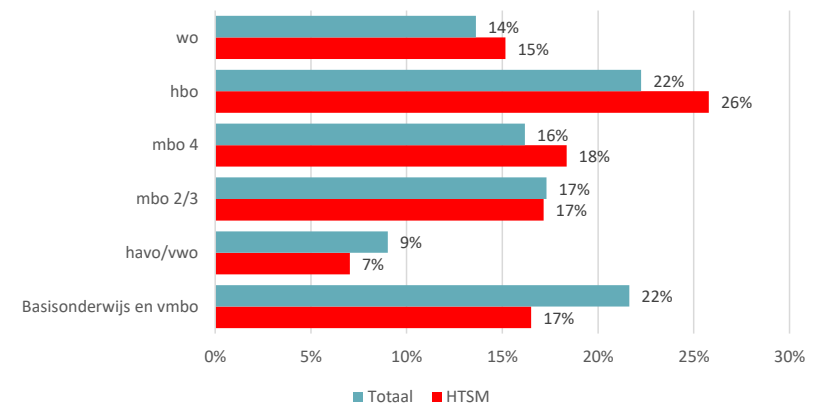
Werkgelegenheid - naar kenmerken

- **Leeftijd:** de leeftijdsamenstelling in de HTSM is ongeveer gelijk aan die van Nederland. Vergelijken we de HTSM met de totale economie dan valt vooral op dat het aandeel ouderen iets hoger ligt dan in de totale economie.
- **Type contractvorm:** het aantal werkzame personen met een vast contract ligt in de sector HTSM fors hoger dan in de totale economie. Hoewel het aantal vaste contracten licht is toegenomen de afgelopen jaren, is het aantal flex contracten meer dan verdubbeld. Het aantal ZZP contracten is nagenoeg gelijk gebleven.
- **Type dienstverband:** in de sector HTSM is de omvang van het dienstverband t.o.v. de totale economie relatief groot. In de sector HTSM heeft 82% van de werknemers een dienstverband van 36 uur per week of meer. Voor andere sectoren ligt dit gemiddelde rond de 50%.
- **Wil meer uren werken:** het potentieel van de werkzame personen die in de sector HTSM werkzaam zijn en meer uren willen werken is met 1,0% relatief beperkt.

Werkzame personen - naar beroep en opleiding

- Het opleidingsniveau van de werkzame personen in de sector HTSM verschilt t.o.v. de totale economie vooral door een groter aandeel werkzame personen met een mbo achtergrond.

Verdeling werkzame personen naar opleidingsniveau, sector HTSM en totale economie, Noord-Brabant, 2017

Bron: CBS (EBB), bewerking Etil

Ontwikkeling aantal vestigingen, sector HTSM

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Noord-Brabant	14.915	15.105	15.301	15.396	15.796	15.967	16.339	16.581	16.875
Helmond-de Peel	1.597	1.572	1.562	1.551	1.572	1.597	1.636	1.641	1.647
Midden-Brabant	2.451	2.514	2.568	2.598	2.677	2.699	2.743	2.772	2.786
Noordoost-Brabant	3.035	2.967	3.002	3.005	3.055	3.104	3.204	3.199	3.243
West-Brabant	3.863	3.974	4.092	4.150	4.325	4.417	4.547	4.598	4.695
Zuidoost-Brabant	3.969	4.078	4.077	4.092	4.167	4.150	4.209	4.371	4.504

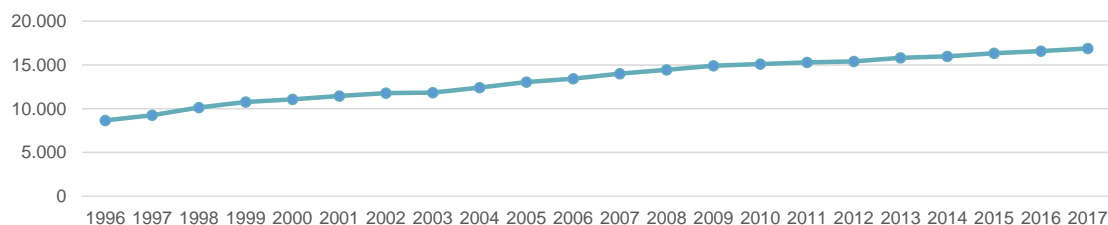
Bron: Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Jaarlijkse procentuele ontwikkeling van het aantal vestigingen, sector HTSM

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Noord-Brabant	3,4%	1,3%	1,3%	0,6%	2,6%	1,1%	2,3%	1,5%	1,8%
Helmond-de Peel	4,2%	-1,6%	-0,6%	-0,7%	1,4%	1,6%	2,4%	0,3%	0,4%
Midden-Brabant	1,8%	2,6%	2,1%	1,2%	3,0%	0,8%	1,6%	1,1%	0,5%
Noordoost-Brabant	-0,9%	-2,2%	1,2%	0,1%	1,7%	1,6%	3,2%	-0,2%	1,4%
West-Brabant	6,9%	2,9%	3,0%	1,4%	4,2%	2,1%	2,9%	1,1%	2,1%
Zuidoost-Brabant	4,1%	2,7%	0,0%	0,4%	1,8%	-0,4%	1,4%	3,8%	3,0%

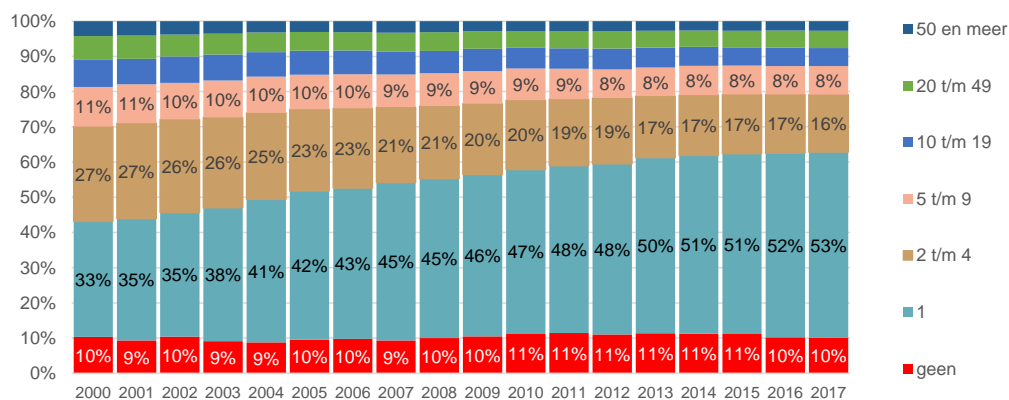
Bron: LISA, Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Ontwikkeling aantal vestigingen, sector HTSM, provincie Noord-Brabant

Bron: LISA, Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Ontwikkeling samenstelling vestigingen naar grootteklasse, provincie Noord-Brabant

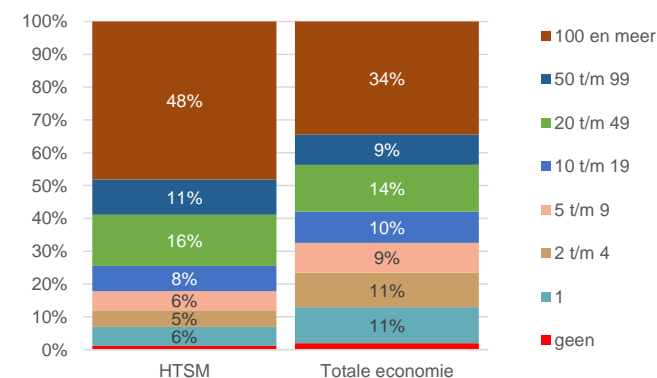

Bron: Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Vestigingen

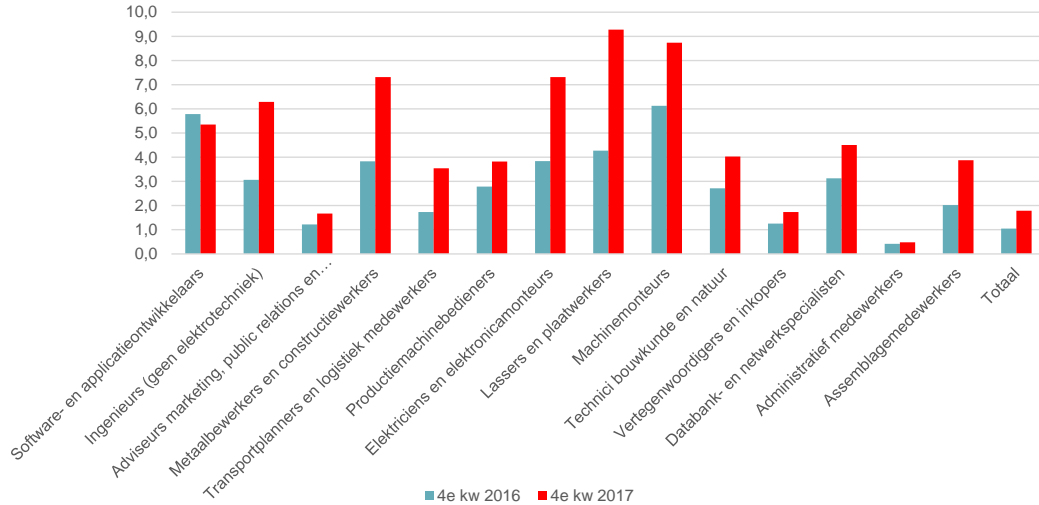
- Noord-Brabant kent in 2017 16.875 vestigingen die actief zijn in de sector HTSM. Het aantal vestigingen is de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen, hetgeen vooral komt door een toename van vestigingen met 1 werkzame persoon.
- De verdeling naar grootteklasse is binnen de Brabantse arbeidsmarktregio's redelijk vergelijkbaar. Zuidoost-Brabant wijkt enigszins af, met een relatief grote omvang van de grootteklasse 1000 en meer werkzame personen.
- Vergeleken met de totale economie in Noord-Brabant dan valt op dat in de sector HTSM vestigingen actief zijn met een relatief grote personeelsomvang. Ruim 79% van de werkgelegenheid in de sector HTSM is actief in vestigingen met meer dan 19 personen t/m 1000 en meer personen, hetgeen 62% is in de totale Brabantse economie.

Samenstelling werkgelegenheid binnen vestigingen naar grootteklasse, sector HTSM en totale economie, Noord-Brabant, 2017

Bron: Vestigingenregister Noord-Brabant, bewerking Etil

Arbeidsmarktspanning naar relevante beroepsgroep, Noord-Brabant

Bron: UWV, bewerking Etil

Verwachte toekomstige knelpunten naar beroepsgroep (relevant voor de sector HTSM), 2017-2022, Nederland

Beroepsgroep	Werkzame personen Noord-Brabant, 2017 In sector HTSM		Knelpunten naar beroepsgroepen 2017-2022*				
	Aantal	Aandeel	ITKB** typering	Geen knelpunten %	Vrijwel geen knelpunten %	Enige knelpunten %	(Zeer) grote knelpunten %
	Pedagogische beroepen	630	0%	groot	7,5	23	0
Creatieve en taalkundige beroepen	3.240	2%	enige	0	12,1	12	75,8
Commerciële beroepen	16.270	10%	geen	20,6	64,7	14,7	0
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	28.540	18%	vrijwel geen	18,7	25,2	28,2	27,9
Managers	14.460	9%	groot	0	16,9	27,4	55,8
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen	570	0%	enige	6,2	22,1	38,1	33,6
Technische beroepen	56.050	35%	groot	4,4	6	23,7	65,9
ICT beroepen	35.820	22%	groot	0	0	12,7	87,3
Agrarische beroepen	130	0%	geen	52,6	47,4	0	0
Zorg en welzijn beroepen	920	1%	enige	19,8	22,5	20,8	36,8
Dienstverlenende beroepen	1.550	1%	geen	76,8	18,5	0	4,6
Transport en logistiek beroepen	3.980	2%	vrijwel geen	40,1	45,1	0	14,8

*De beroepsklassen omvatten onderliggende beroepsgroepen.

De percentages geven aan voor hoeveel procent van de onderliggende beroepsgroepen, gewogen naar aantal werkenden, er geen knelpunten worden verwacht, vrijwel geen knelpunten, enige knelpunten en (zeer) grote knelpunten.

** Indicator Toekomstige Knelpunten in de Personeelsvoorziening naar Beroep

Bron: ROA, bewerking Etil

Huidige aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

- Op de totale arbeidsmarkt in Noord-Brabant is er in het 4e kwartaal van 2017 sprake van een krappe arbeidsmarkt, terwijl in Nederland nog sprake is van een gemiddelde arbeidsmarktspanning.
- Kijken we specifiek naar de sector HTSM, in de relevante beroepen voor de sector HTSM, dan is de omvang van de krapte vergelijkbaar met de situatie in de totale economie.
- De krapte in Noord-Brabant in de sector HTSM is vergelijkbaar met de landelijke situatie.

Toekomstige aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

- In de sector HTSM worden vooral voor de technische beroepen, goed voor 45% van de totale personeelsomvang, grote personeelstekorten verwacht.

Verwachte tekorten en overschotten naar opleidingsrichting, 2017-2022, Noord-Brabant

Opleidingscategorie	Werkzame personen Noord-Brabant, 2017 In sector HTSM		Tekort/overschot 2017-2022 (totale economie, niet specifiek voor de HTSM-sector)	
	Aantal	Aandeel	Absoluut	als % van werkzame personen in 2017
mbo 2/3 economie	7.170	4%	-6.100	-9%
mbo 2/3 groen	570	1%	-1.200	-12%
mbo 2/3 techniek	16.590	21%	100	0%
mbo 2/3 zorg en welzijn	610	1%	-4.600	-9%
mbo 4 economie	9.990	4%	-4.600	-6%
mbo 4 groen	520	1%	400	3%
mbo 4 techniek	16.880	14%	3.900	6%
mbo 4 zorg en welzijn	640	1%	-3.200	-7%
hbo onderwijs	870	0%	4.900	14%
hbo taal en cultuur	1.990	0%	-1.000	-5%
hbo gedrag en maatschappij	1.020	0%	-1.700	-5%
hbo landbouw en natuur	1.470	0%	300	3%
hbo economie	12.010	3%	-10.300	-11%
hbo techniek	22.570	6%	10.600	18%
hbo gezondheidszorg	610	0%	1.600	5%
wo onderwijs	150	0%	200	2%
wo taal en cultuur	1.980	0%	-900	-5%
wo gedrag en maatschappij	770	0%	900	7%
wo landbouw en natuur	3.260	0%	-200	-2%
wo economie en recht	7.860	1%	-2.300	-4%
wo techniek	9.610	1%	4.700	22%
wo medisch	380	0%	600	3%

Bron: ROA, bewerking Etil

Overschot
Tekort